

Uvod

Dobro došli u Linux!

U rukama držite knjigu o Linuxu, što znači da ste verovatno već čuli „da je Linux brz, besplatan, stabilan operativni sistem koji svakoga dana postaje sve bolji“! Linux radi na mnogim serverima koji danas čine okosnicu World Wide Weba i Interneta. Može se naći u proizvodnim pogonima, na prodajnim mestima, u saobraćaju, u sistemima za upravljanje ličnim podacima, čak i u naučno-istraživačkim organizacijama i državnim agencijama. I proizvođači softvera otvoreno su se okrenuli Linuxu; velike, dobro poznate kompanije, kao što je IBM, koriste Linux kao osnovu čitavih serija svojih računarskih proizvoda.

Ova knjiga treba da pomogne svakome ko želi da koristi Red Hatovu porodicu operativnih sistema Linux u bilo kojoj od navedenih oblasti. Pa ipak, ona je uglavnom namenjena široj publici koja postaje sve brojnija: prosečnim korisnicima računara, preduzetnicima i administratorima mreža koji Linux žele da upotrebe za razne svakodnevne poslove. U knjizi polazimo od pretpostavke da niste imali prethodnog iskustva s Linuxom; zato ona sadrži sve podatke neophodne da se s Linuxom najpre upoznate, a zatim da s njim uspešno radite, i to odmah.

Knjiga je organizovana u 24 uzastopne lekcije, od kojih svaku možete da savladate za približno jedan sat. Svaka lekcija počinje spiskom tema koje ćete u toku tog sata obraditi i tako je osmišljena da se u njoj dobro upoznate sa po jednom glavnom temom koja se tiče Red Hatove porodice operativnih sistema Linux. Savlađujući lekcije jednu za drugom, naučićete da sami instalirate Red Hatov sistem Fedora Core, da obavljate svakodnevne poslove, kao što je pregledanje Weba, obrada teksta i upravljanje datotekama – i s komandne linije i s radne površine – a naučićete i da otklanjate probleme i da administrirate Linux PC računar ili mali Linux server.

Šta je Fedora Core?

Ako ste se već susreli s Linuxom, verovatno znate da postoji niz njegovih distribucija, od kojih svaka predstavlja samostalan operativni sistem koji održava po jedan poznati distributer Linuxa. Red Hat proizvodi ili podržava više verzija operativnog sistema Linux, od kojih je jedan i Fedora Core. Fedora Core je otvorena Linux platforma, koja može da postane odličan operativni sistem za ličnu upotrebu ili za malo poslovno okruženje. Red Hat koristi sistem Fedora Core i kao razvojnu osnovu za ozbiljnije operativne sisteme, kao što je Red Hat Enterprise Linux.

U svetu Linuxa postoje i druga imena koja vam mogu zvučati poznato: Debian Linux, SuSE Linux, Mandrake Linux, Connectiva Linux i Slackware Linux. Nema greške, svaki od tih proizvoda takođe je *Linux*, napravljen na osnovu istog postojećeg koda i sa sličnom namenom. Red Hatovi proizvodi i pomenuti proizvodi drugih distributera među sobom su u velikoj meri kompatibilni, i u hardverskom i u softverskom smislu. Ipak, svaka distribucija Linuxa zadržava i sopstvenu individualnost – Debian je za čistunce, Mandrake za one koji iznad svega cene lako korišćenje, Slackware za korisnike koji su na Linux prešli sa Unixa itd.

Kada podvučemo crtu, proizlazi da je Red Hatova porodica Linuxa napoznatija i najpoželjnija od svih distribucija Linuxa. Red Hat je i najzaslužniji za prenošenje Linuxa iz sveta mašte u komercijalni svet. Operativni sistemi iz Red Hatove porodice Linuxa ostvaruju i izuzetnu ravnotežu između mogućnosti koje nude, lakoće instaliranja i lakoće održavanja. Ukoliko odlučite da probate Linux, nećete pogrešiti ako izaberete Red Hatovu otvorenu Linux platformu, Fedora Core.

Šta ćete naučiti za 24 sata

Kao komplet od 24 jednočasovne lekcije, ova knjiga treba da se čita poglavlje po poglavlje, od početka do kraja. Prve lekcije objašnjavaju osnove Linuxa, na koje se nadograđuje ono što se opisuje u narednim poglavljima. Sve lekcije zajedno predstavljaju opšti uvod u korišćenje Linuxa, i u posebnosti distribucije Fedora Core (najčešće ćemo je zvati jednostavno Fedora). Ponovo naglašavamo da je sadržaj ove knjige namenjen čitaocima koji nisu imali prethodno iskustvo s Linuxom ili sa operativnim sistemima sličnim Unixu.

Ako želite da naučite kako se koristi bilo koji operativni sistem sličan Unixu, morate da savladate četiri osnovne teme koje smo u ovoj knjizi pokušali da obradimo u njena četiri dela:

- ▶ U prvoj, drugoj i trećoj lekciji objašnjavamo instaliranje i konfigurisanje Fedore. Ta tema je važna zato što se danas još uvek malo PC računara i slabijih servera prodaje sa instaliranim Linuxom, pa ćete najverovatnije morati sami da instalirate i konfigurišete operativni sistem.
- ▶ Od četvrte do devete lekcije objašnjavamo rad s komandne linije: upravljanje datotekama i svakodnevne računarske i mrežne poslove. Bez obzira na sva razmatranja radnih okruženja u Linuxu (ili Unixu), komandna linija i dalje ostaje centar Linuxovog sveta. Iako je u poslednje vreme ulagan znatan trud da se to izmeni, i dalje samo s komandne linije možete pristupiti *svim* Linuxovim funkcijama i podešavati ih.
- ▶ Od desete do sedamnaeste lekcije objašnjavamo radna okruženja Linuxa koja se isporučuju s Fedorom – GNOME i KDE – kao i tehnologiju X (X Window System) na kojoj su ta dva okruženja zasnovana. Ta okruženja su pre svega namenjena korisnicima koji su na Linux prešli s Windowsa; ona sadrže poslovne ili mrežne aplikacije na kakve su navikli korisnici Windowsa i Mac OS-a ili omogućavaju rad s njima.

- Od osamnaeste do dvadeset četvrte lekcije obrađujemo administriranje Linux sistema i slične napredne teme. Izraz **administriranje sistema** približno obuhvata skup veština neophodnih da se sistem Linuxa održi bezbednim i stabilnim u radu, dok se istovremeno najčešće pružaju različite usluge korisnicima, obično preko mreže. Iako nije uvek obavezno da razumete administriranje sistema dok radite svakodnevne poslove, kao što su obrada teksta ili pregledanje Weba, administriranje sistema je obavezno za korisnike koji Linux žele da upotrebe za bilo šta izvan čisto ličnih potreba. Čak i oni koji Linux samo povremeno koriste, moraju nešto da znaju o administriranju sistema – na primer, da instaliraju programe ili da prave rezervne kopije važnih podataka.

Korisnici koji imaju izvesno iskustvo s Linuxom možda će poželeti da preskoče neke lekcije ili da lekcije čitaju drugim redom. Mislili smo i na njih – potrudili smo se da svako poglavlje predstavlja srazmerno nezavisnu celinu koja omogućava takav način čitanja. Međutim, za one koji se sada prvi put sreću s Linuxom, preporučujem mudar savet iz „Alise u zemlji čuda“:

„Kreni od početka i idi sve dok ne stigneš do kraja. Zatim stani“.

Uživajte dok učite Linux i njegovu distribuciju Fedora Core!

Konvencije koje se koriste u knjizi

U ovoj knjizi koristimo sledeći način označavanja:

Izraze *Fedora Core*, *Fedora* i *Linux* koristimo kao sinonime.

Tekst koji upisujete i tekst koji vidite na ekranu u knjizi su ispisani neproporcionalnim fontom:

Izgledaće ovako.

Promenljive i „čuvare mesta“ (reči umesto kojih treba nešto da upišete) ispisani su *neproporcionalnim fontom, kurzivno*.

Novi izrazi ispisani su *kurzivom*.

Svaka lekcija završava pitanjima o obrađenoj temi i odgovorima na ta pitanja. U većini poglavlja postoje i vežbe, kao i mali kviz koji će vam pomoći da kroz zabavu učvrstite stečeno znanje.

Oznaka **Uzgred budi rečeno** ukazuje na neku zanimljivost u vezi s temom.

***Uzgred budi
rečeno***

Uz oznaku **Da li ste znali?** dajemo savet ili pokazujemo lakši način da se nešto uradi.

***Da li ste
znali?***

***Budite
oprezni!***

Oznaka **Budite oprezni!** treba da vas upozori na moguć problem i da ponudi savet kako da ga izbegnete.